

Vlaams
Parlement

ingediend op **404** (2019-2020) – Nr. 2
23 november 2020 (2020-2021)

Verslag van de hoorzitting

namens de Commissie voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media
uitgebracht door Marius Meremans en Katia Segers

over het voorstel van resolutie

van Katia Segers, Kurt De Loor en Conner Rousseau

over een sterk relanceplan
voor de cultuur- en eventsector

en over het voorstel van resolutie

van Cathy Coudyser, Karin Brouwers, Stephanie D'Hose,
Marius Meremans, Orry Van de Wauwer en Manuela Van Werde

over het uitzetten van een sterk en duurzaam
relanceplan voor de culturele en creatieve sector

Samenstelling van de Commissie voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media:

Voorzitter: Elisabeth Meuleman.

Vaste leden:

Cathy Coudyser, Marius Meremans, Freya Perdaens, Wilfried Vandaele, Manuela Van Werde;
Filip Brusselmans, Johan Deckmyn, Klaas Sloomans;
Karin Brouwers, Orry Van de Wauwer;
Steven Coenegrachts, Stephanie D'Hose;
Elisabeth Meuleman, Gustaaf Pelckmans;
Hannes Anaf.

Plaatsvervangers:

Andries Gryffroy, Kathleen Kerkels, Philippe Muyters, Kris Van Dijck, Karl Vanlouwe;
Immanuel De Reuse, Jan Laeremans, Ilse Malfroot;
Maaïke De Rudder, Tinne Rombouts;
Els Ampe, Bart Tommelein;
Tine Van den Brande, Jeremie Vaneeckhout;
Katia Segers.

Toegevoegde leden:

Tom De Meester.

Documenten in het dossier:

- 404** (2019-2020) – Nr. 1: Voorstel van resolutie
- 473** (2020-2021) – Nr. 1: Voorstel van resolutie
 - Nr. 2 en 3: Amendementen

INHOUD

I.	Toelichting	4
1.	Artiestencoalitie	4
2.	Overleg Kunstenorganisaties	6
3.	Cultuurloket	10
4.	Strategische Adviesraad voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media	11
5.	Vlaams Audiovisueel Fonds	12
6.	Literatuur Vlaanderen	14
7.	OP/TIL	15
8.	Taskforce eventsector	17
9.	Crisiscel Cultuur	18
II.	Bespreking	19
1.	Vragen en opmerkingen uit de commissie	19
1.1.	Katia Segers	19
1.2.	Tom De Meester	20
1.3.	Karin Brouwers	20
1.4.	Cathy Coudyser	21
1.5.	Elisabeth Meuleman	22
2.	Antwoordenronde	22
2.1.	Artiestencoalitie	22
2.2.	Overleg Kunstenorganisaties	22
2.3.	Cultuurloket	23
2.4.	Strategische Adviesraad voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media	23
2.5.	Vlaams Audiovisueel Fonds	24
2.6.	Literatuur Vlaanderen	24
2.7.	OP/TIL	25
2.8.	Taskforce eventsector	25
2.9.	Crisiscel Cultuur	25
	Gebruikte afkortingen	27
	Bijlagen: zie dossierpagina op www.vlaamsparlement.be	

Op donderdag 22 oktober 2020 hield de Commissie voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media een hoorzitting over de voorstellen van resolutie over een sterk relanceplan voor de cultuur- en eventsector (*Parl.St.* VI.Parl. 2019-20, nr. 404/1) en over het uitzetten van een sterk en duurzaam relanceplan voor de culturele en creatieve sector (*Parl.St.* VI.Parl. 2020-21, nr. 473/1).

De tijdens de vergadering getoonde presentaties zijn te vinden op de [dossierpagina](#) van dit verslag op www.vlaamsparlement.be.

I. Toelichting

1. Artiëstencoalitie

Els Silvrants-Barclay, kernlid van de Artiëstencoalitie, duikt bij wijze van start meteen in de actualiteit. Gisteren heeft de minister van Cultuur in de media aangegeven dat hij maar liefst 100 van de extra 164 miljoen euro die was uitgetrokken voor de culturele relance, in culturele bouwprojecten wil investeren. Ook Cathy Coudyser heeft hiervan gewag gemaakt in haar toelichting van het voorstel van resolutie van de meerderheid.

Uiteraard kan investeren in culturele infrastructuur zinvol en noodzakelijk zijn. Maar infrastructurele noden lenigen vindt *Els Silvrants-Barclay* niet wat de sector nodig heeft om heelhuids door de coronacrisis te raken. De relancemiddelen, die deels van Europa afkomstig zijn, zijn specifiek bedoeld om de impact van de crisis te verlichten en de samenleving van zodra dit mogelijk is, weer op snelheid laten komen. Het kan misschien getuigen van slimme framing om ze aan te wenden voor infrastructuurdossiers die er vaak al voor de crisis lagen, maar de Artiëstencoalitie vindt dit geen effectief beleid. Bouwen mag de minister-president gerust als hij dat wil, maar dan niet onder het mom van de culturele relance.

De spreker pleit ervoor om het woord 'relance' terug in de ijskast te steken. Een relance is nog lang niet aan de orde. Het is nog steeds zaak om gewoon te overleven. Experts geven aan dat de crisis nog minstens anderhalf jaar zal duren. De Artiëstencoalitie gaat ervan uit dat de sector nog tot minstens maart 2022 ernstige problemen zal ondervinden, en vervolgens wellicht nog naweeën.

Onder andere met het oog op de nieuwe beslissingen van het Overlegcomité benadrukt *Els Silvrants-Barclay* dat de sector nog diep in de miserie zit. Iedere nieuwe golf zal het moeilijker maken om weerbaarheid te tonen.

De brede culturele sector staat in brand. Wie opwerpt dat er toch subsidies bestaan, zou moeten beseffen dat een groot deel van de sector niet door subsidies of een statuut beschermd is. Bovendien is er een grote onderlinge verbondenheid in de sector. Als de niet-gesubsidieerde podiumsector zijn kunstenaars of freelancers niet meer kan betalen, dan gaat het om dezelfde mensen als die in het gesubsidieerde circuit. Door die onderlinge samenhang delen allen in de sector samen in de klappen. Niet zelden komen de raakste klappen op de kunstenaars terecht. Ze zijn dan wel de hoekstenen van het beleid, maar helaas niet de bakstenen.

Heel wat actoren kunnen door de inkomstenverliezen hun leveranciers niet meer betalen. Doorlopende overheadkosten leiden tot jobverlies. Sommige kunstenaars hebben het intussen al opgegeven. De tweede golf dreigt voor velen de definitieve hakbijl te worden. De spreker verwacht daarna nog meer golven. Mensen, jobs en talent gaan verloren voor de sector. Over die realiteit zal het vandaag moeten gaan. Infrastructuurinvesteringen zullen niet de redding brengen. Cafés bouwen of verbouwen zou toch ook niet de manier zijn om de horeca te redden, vergelijkt de spreker.

De generieke maatregelen die de minister-president in juli voor het eerste noodfonds heeft getroffen, hebben helaas maar een deel van de geïsoleerde getroffen bereikte. De overgebleven middelen moesten begin september in een activiteitenpremie worden verdeeld. Maar met de nieuwe virusgolf voor de deur bleek de keuze om daaraan als voorwaarde een publieke presentatie te verbinden, een foute inschatting. Intussen staat de premie bijgevolg on hold.

Voor de artiesten is de balans dan ook niet mals. Het noodfonds bleek niet doeltreffend genoeg. De helft van de middelen is niet eens uitgegeven. Intussen blijft de implementatie van bepaalde cruciale federale steunmaatregelen op het terrein problemen opleveren. De Artiestencoalitie ontvangt vanaf het begin van de crisis schrijnende getuigenissen. Ze verwacht een regierol van de Vlaamse minister van Cultuur in de aanmaning van de federale ministers, maar mist die vooralsnog op het terrein.

Uiteraard is de Artiestencoalitie blij dat minister-president Jambon de projectmiddelen heeft opgetrokken. Maar de 7 miljoen euro extra – in feite zijn het er zelfs maar 3 miljoen – zijn peanuts in vergelijking met de 100 miljoen euro voor infrastructuur. Voor de Artiestencoalitie is dit van alle beleidsacties wel de enige die ze als een relancemaatregel kan bestempelen. Maar heeft de minister al bedacht hoe de sector die projecten zal moeten plannen, produceren en presenteren in anderhalf jaar werken met beperkte en wisselende publiekscapaciteit?

De Artiestencoalitie wil het dan ook vooral hebben over een integraal crisiscultuurbeleid, veeleer dan een relancebeleid. Daarmee doelt ze op een gecoördineerde aanpak over een langere tijdsspanne – twee jaar – in plaats van een combinatie van losse maatregelen. Zoiets vergt werk over de grenzen van de beleidsdomeinen heen, wat een krachtig regie-instrument nodig maakt. oKo zal ter zake in zijn toelichting een voorzet formuleren.

Voorts pleit de coalitie voor gerichte maatregelen op maat, veeleer dan generieke maatregelen, onder andere voor de aanwending van de overblijvende noodfondsmiddelen. In het begin van de crisis was generiek steunen verdedigbaar, gezien de nood aan een snel ingrijpen. Maar door de grotere diversiteit van de culturele sector vielen telkens actoren door de mazen van het net. Intussen zijn de noden veel beter te situeren en is een gericht ingrijpen noodzakelijk.

Die focus ziet de Artiestencoalitie op drie fronten als nodig. Ten eerste moet die liggen op de hardst getroffen actoren uit de sector: kunstenaars, freelancers en niet- of maar gedeeltelijk gesubsidieerde actoren. Ten tweede op het publiek, en dan vooral de geledingen die cultuur in deze barre tijden meer dan ooit nodig hebben. Ten derde op ontwikkeling in de brede zin, aangezien de Artiestencoalitie precies daar de kiem van de relance verwacht.

Corona heeft de publieke presentatiefunctie stevig onder druk gezet. Vandaar de nood aan oplossingen om op andere manieren aan de slag te blijven. Maar waarom zou deze relatieve stilstand ook geen opportuniteit kunnen opleveren, oppert Els Silvrants-Barclay onder het motto 'reculer pour mieux sauter'. Het gaat dan om nieuwe oplossingen en formats met een duurzame impact. De Artiestencoalitie schuift het model van het pilootproject naar voren als een mogelijk financieringsinstrument dat flexibel en gericht kan worden ingezet. Pilootprojecten zijn thematische open oproepen die de stilstand in de sector gebruiken om grondig op grote werven te werken waarvoor de sector en de kunstenaars anders nooit de tijd vinden, maar die wel belangrijk zijn voor de toekomst.

De spreker roept op om oog te hebben voor uitdagingen als fair pay, governance, en de relatie tussen cultuur en andere beleidsdomeinen, zoals de relatie tussen kunsten en erfgoed, en de balans tussen lokale verankering en internationalisering.

Pilootprojecten maken een interessante combinatie mogelijk. Als crisisbeleid brengen ze steun en tewerkstelling, maar tegelijk leiden ze tot duurzame vernieuwing en transitie. Daarmee zou minister-president Jambon dan naadloos de grote lijnen van zijn Visienota Kunsten kunnen verbinden.

Els Silvrants-Barclay somt enkele voorbeelden van mogelijke oproepen op. Ten eerste denkt ze aan nieuwe samenwerkingsverbanden tussen kunstenaars, de zorg en het onderwijs. Hoe kunnen we kunstenaars inzetten in de eerstelijnszorg of in de klas, poneert ze.

Ten tweede vermeldt de spreker nieuwe spreidingsformats. Kunnen de grote commerciële zalen ook plek bieden voor klein gesubsidieerd werk? Dat thema is gezien de coronacontext nu wel erg actueel.

Ten derde suggereert ze nieuwe financiële modellen te overwegen, bijvoorbeeld collectieve payrollsystemen, met het oog op meer duurzame carrières.

De Artiëstencoalitie suggereert om deze crisis en de relance te gebruiken voor oproepen met betrekking tot nieuwe ideeën. Deze oproepen moeten dan transversaal worden gebracht en samenwerking stimuleren. Verbind, steun en innoveer samen met de culturele sector, roept de spreker op. De Vlaamse Bouwmeester is een mooi voorbeeld van al jarenlang succesvol met pilootprojecten werken.

Met een crisis die zo lang een samenleving gevangenhoudt, wordt cultuur belangrijker dan ooit, besluit Els Silvrants-Barclay. Daarom moet cultuur samen met zorg en onderwijs een tandem vormen om de crisis menselijk houden. We moeten ervoor zorgen dat mensen elkaar veilig kunnen blijven ontmoeten, zonder dat daarbij iemand uit de boot valt. Cultuur kan daarin een cruciale rol spelen. De sector komt dagelijks in contact met mensen die angstig zijn, zich eenzaam voelen en in deze situatie verloren lopen. Vaak blijken ze ook slecht geïnformeerd.

Tot slot citeert Els Silvrants-Barclay de woorden van Sarah Vanhee, die momenteel een kleinschalig kunstproject in Anderlecht realiseert: "We zitten nu al met een gigantisch trauma. Kunstenaars houden zich traditioneel bezig met de verwerking van collectief trauma. Kunstenaars en kunstwerkers zijn in staat om samen met andere sectoren het sociale leven gezond te houden in een tijd waar het fysieke weefsel ziek wordt. Door hun talenten als creatieve ondernemers, als bruggenbouwers, als luisteraars en vaak ook als vertalers, bezitten zij de kracht om verschillende delen van de bevolking aan te spreken en ruimtes te creëren waar mensen niet alleen als dieren moeten overleven, maar ook hun menselijke affectieve, sociale, psychische en spirituele noden een weerklank vinden. Als u cultuur de komende maanden goed gebruikt en gericht ondersteunt, dan kan cultuur niet alleen overleven, maar ook mee de oplossing zijn om deze crisis menswaardig en collectief door te komen in plaats van een probleem dat moet opgelost worden."

2. Overleg Kunstenorganisaties

Leen Laconte, directeur van Overleg Kunstenorganisaties, situeert oKo als de organisatie van structureel en projectmatig gesubsidieerde organisaties. Vandaag neemt de spreker een breder perspectief in, omdat oKo dagelijks op de werkvloer ook de impact op de niet-gesubsidieerde non-profit en profit ziet. Dat ze haar inleiding vandaag zakelijk opvat, betekent niet dat oKo de passie voor kunst kwijt zou zijn. Het tegendeel is waar, net als voor het publiek.

De uitgebreide tekst die oKo de dag voor de zitting aan de commissie heeft bezorgd, bevat een korf aan voorstellen. Uiteraard is het geen eis dat die allemaal uitgevoerd raken, maar hopelijk vinden de leden er inspiratie in voor een verdere dialoog over welke maatregel op welk moment het geschiktst is.

In de eerste plaats dankt Leen Laconte de hele commissie voor alle al genomen maatregelen. Men mag niet vergeten dat die maatregelen punctueel en ad hoc een deel van het probleem hebben verholpen. Anderzijds is hun werking echter partieel en hun houdbaarheid beperkt, ook voor de overheid zelf.

Met de aangekondigde investeringen in de culturele infrastructuur is oKo blij, zeker waar die zullen zorgen voor wettelijkheid, veilige arbeidsvloeren, renovatie en duurzaamheid.

De crisis is echter niet getemd, en heeft een veel grotere impact dan verwacht. Van relance is vandaag nog geen sprake, zoals iedereen wel beseft. De kunstensector en bij uitbreiding de culturele sector bevinden zich in zwaar weer. De corona-impact laat zich almaar meer voelen. Coronaproof werken vergt hogere kosten en brengt minder inkomsten op. Vele organisaties dragen hun loonlast ten volle. Tijdelijke werkloosheid is in de praktijk soms moeilijk. De beperkte publiekscapaciteit blijft wellicht nog lang de norm, zelfs na de introductie van een vaccin. Eigen inkomsten vallen in grote mate weg. Bovendien zitten heel wat middelen uit andere beleidsdomeinen geblokkeerd. De combinatie van tering naar de nering zetten met subsidies uit het beleidsdomein Cultuur en een culturele activiteitenpremie, zal niet volstaan om het te redden. Voor sommige spelers is het nu al zover, anderen kunnen nog even verder maar allicht niet meer erg lang.

De huidige crisis is van een grootteorde van de sluiting van Ford Genk. Vandaar dat Leen Laconte steun broodnodig acht. De waardeketen van de grote culturele sector omvat duizenden kleine en middelgrote organisaties en zelfstandigen. Daarvan wordt maar een deel structureel gesubsidieerd. De keten behelst ontwikkeling, productie, presentatie, spreiding, participatie en reflectie. De uit het Kunstendecreet gekende opdeling in functies en organisaties houdt enkel de schijn van individuele onafhankelijkheid hoog, maar de interdependentie in de waardeketen, ook financieel, is in feite zeer groot. Als de distributie of presentatie voor publiek stopt, stopt het hele systeem met financieringsnoden en omzetverlies in alle delen van de keten als gevolg.

De impact van de coronacrisis is bovendien erg ongelijk. Leen Laconte wil niet verhelen dat bepaalde gesubsidieerde organisaties geen problemen kennen. Voor anderen is het percentage eigen inkomsten echter hoog vastgelegd, waaronder ze nu dus ernstig lijden. Tegelijk kent de gesubsidieerde sector haar inherente kwetsbaarheid, aangezien deze organisaties geen kapitalisatie en winstdoel hebben. Ze kunnen geen winsten vooruitschuiven of voorafnames doen op ingeschatte verliezen. Elke organisatie heeft naast een non-profitmodel ook een profitmodel moeten uitbouwen. Precies die beleidskeuze van de overheid maakt de sector even marktgevoelig als de niet-gesubsidieerde sector. Alleen laten de effecten zich pas op iets langere termijn voelen.

De termijn waarop de effecten voelbaar zijn voor de gesubsidieerde kunsten, is afhankelijk van de lead time, of de noodzakelijke doorlooptijd van beslissing tot realisatie. De variatie van die lead time binnen de sector is groot: van enkele weken tot vijf jaar. Een tentoonstelling met internationale ontlening duurt gemakkelijk vijf jaar; ook een operaproductie doet er vijf jaar over om van idee tot publiek te komen. Een concert daarentegen duurt enkele weken om te repeteren en organiseren. Wie de effecten op lange termijn wil bestuderen, moet de langste lead time in rekening nemen. Dat betekent dat voor sommige organisaties de effecten voelbaar zullen zijn tot 2026. Het kan tot vijf jaar duren voor de waardeketen van de sector terug op kruissnelheid is, inclusief internationale export en distributie. Leen Laconte verwacht wel een effectafname met het vorderen van de tijd.

Daarmee heeft de spreker de uitdagingen geschetst. Ze zal nu ingaan op de voorstellen die oKo in zijn nota heeft opgenomen. Het eerste voorstel behelst een

integraal stimulansbeleid in tijden van verminderde capaciteit. Aangezien oKo tegelijk ook een werkgeversorganisatie is, dringt het aan om tegelijk werk te maken van een duurzame loopbaan. Leen Laconte pleit voor beleidsmatige continuïteit, met aandacht voor de liquiditeiten. Organisaties die gestoeld zijn op een hoog percentage aan eigen inkomsten ervaren op dat vlak een groot probleem. Er zullen fiscale en financiële maatregelen nodig zijn. 'Integraal' is een belangrijk begrip. De sector zal publiek moeten blijven bereiken en zijn internationale aanwezigheid moeten bestendigen. Zijn werk moet in het openbare leven worden verankerd.

Leen Laconte komt dan tot het naar haar eigen verwachting meest controversiële voorstel uit de nota. Dat voorstel vertrekt van een aantal vaststellingen. Zoals gezegd zullen de effecten van corona tot 2026 voelbaar blijven. Ad-hocoplossingen werken nu al niet meer of zullen dat niet meer doen. De relancemiddelen van de sector en de overheid zouden eigenlijk moeten worden gebundeld in een enkel instrument. oKo merkt een groot aantal beschikbare maatregelen en budgetten, maar vindt die niet toepasbaar genoeg: te ad hoc of net te generiek, of zonder mogelijkheid tot controle van de kwaliteit of de effecten ervan. Daaraan zou toch iets te verhelpen moeten zijn.

De relancenoden zoals de sector die ervaart, zouden dus in één instrument moeten komen met de relancenoden van minister en overheid. Heel concreet stelt oKo een noodfonds 3.0 voor, een getransformeerd en uiteraard in de tijd beperkt noodfonds, met één aanvraagloket en één procedure. Een dergelijk fonds zou de bestaande maar beter op de sector afgestemde steunmaatregelen combineren met nieuwe financiële injecties. De maatregelen moeten coronagerelateerd inspelen op specifieke noden van organisaties, gericht zijn op crisisbeheer en relance, en impact hebben op de hele waardeketen. Die steun kan heel diverse vormen aannemen. Het kan, maar hoeft niet, om subsidies gaan. Ook leningen en garantieregelingen behoren tot de mogelijkheden; whatever is needed voor de betreffende case.

Een voorwaarde zou kunnen zijn dat de aanvrager een herstelplan kan voorleggen en dat er controle mogelijk is. De steun moet gebruikt worden om correcte vergoedingen uit te betalen.

Het eerste noodfonds had een niet altijd even heldere doelaafbakening. Het nieuwe noodfonds moet zoals gezegd de noden gecombineerd aanpakken die de sector aanvoelt en die de overheid signaleert. Operationele doelen behelzen onder meer:

- structureel verlies aan tewerkstelling voorkomen;
- de internationale positie van de Vlaamse kunsten vrijwaren;
- artistiek talent in duurzame omgevingen aan het werk houden;
- sociale samenhang door kunst en cultuur boosten.

Wat dat laatste betreft, brengt de spreidingsstilstand nu ook participatiestilstand teweeg.

Voorts vermeldt de spreker als operationele doelen:

- duurzame partnerschappen die innovatie stimuleren;
- digitalisering van de artistieke praktijken, bij voorkeur ten voordele van zowel publiek als artiest;
- infrastructurele aanpassingen om coronaproof te werken.

Zoals gezegd hecht oKo in zijn rol als werkgeversorganisatie veel belang aan duurzame en versterkte werkzaamheid en loopbanen. Het plan Vlaamse Veerkracht stelt met 80 procent werkzaamheid een doelstelling voorop waar oKo achter kan staan.

Van de tijdelijke werkloosheid vraagt Leen Laconte verlenging, vereenvoudiging en verbetering, zolang de capaciteit beperkt blijft. Fiscale maatregelen kunnen de

tewerkstelling structureel ondersteunen, zoals een volledige of gedeeltelijke RSZ-vrijstelling voor de kunstensector. Werkbaarheidscheques zijn voorsnog niet beschikbaar voor de kunstenorganisaties. Het valt te overwegen om dit toch te doen.

Om de werkgelegenheid op lange termijn te garanderen en flexwerkers beter te beschermen, pleit Leen Laconte ervoor dat de bevoegde minister in samenwerking met werkgevers- en werknemersorganisaties, in het kader van VIA 3 voor de kunsten, instrumenten zou ontwikkelen. Voorts vraagt oKo om decreetswijzigingen te scannen op bedreigingen voor de structurele tewerkstelling en het gevaar dat kunstenaars in een precaire situatie belanden.

Het volgende voorstel betreft beleidsmatige continuïteit. Elke speler in de sector moet zich kunnen focussen op zijn kerntaken. Vandaar dat het huidige beleid continu moet blijven, dat de middelen volwaardig horen te blijven en dat er meer middelen komen voor projectsubsidies. Aan die laatste vraag is al voor een deel tegemoetgekomen. Er moet afstemming komen tussen de beleidsniveaus opdat ze elk hun middelen correct kunnen inzetten in functie van de coronacrisis, met de nodige continuïteit met een sectorgids en de barometer waarvoor de minister zich momenteel hard inzet.

Organisaties die voor een hoog percentage van eigen inkomsten afhangen, kampen met een serieus liquiditeitsprobleem. Leen Laconte wijst op de behoefte aan een bankendeal, met garantstelling door de Vlaamse Regering voor leningen. Afstemming op Europees niveau is dan eveneens nodig. Febelfin en de kredietcomités kunnen samen de mogelijkheden nagaan om de sector aan een betere liquiditeit te helpen.

Wat de aanpassing van de bestaande instrumenten betreft, wijst de spreker nogmaals op de afstemming tussen cultuurkredieten van Hefboom en PMV. De voorstellenregeling voor de evenementensector is niet voldoende op de noden van die sector afgestemd. Een aangehouden betalingsuitstel en het voucherprincipe kunnen bijdragen tot voldoende liquide middelen.

Fiscale en financiële maatregelen heeft Leen Laconte in haar nota opgesomd, waarnaar ze dan ook verwijst. Ze vestigt de aandacht van de commissie op twee daarvan. De kmo-portefeuille die voor innovatieondersteuning zorgt, is nog steeds niet toegankelijk voor de kunst- en cultuursector, die nochtans al lang op die behoefte wijst. Gezien de al vermelde grote nood aan innovatie zou hierin een oplossing kunnen schuilen. Ten tweede kaart de directeur de aanvullende financieringsinstrumenten aan. Bepaalde daarvan, zoals de taxshelter, blijven goed werken. Leen Laconte pleit om streamingactiviteiten als publieke activiteit te laten meetellen.

De nood aan een integraal beleid is sterk voelbaar. Heel wat pijnpunten waarmee de sector dagelijks te maken krijgt, hebben met verschillende beleidsdomeinen te maken. Daardoor kan een minister heel wat zaken niet alleen oplossen. Er is dan ook nood, zoals bij een reconversieplan, om een taskforce in te richten die alles wat onder verschillende bevoegdheden ressorteert, gezamenlijk overschouwt en met gevoel van urgentie vooruitduwt.

Dat schoolvoorstellen momenteel onmogelijk zijn, duidt Leen Laconte als een groot probleem. Ze illustreert met twee heel concrete cijfers. Het Paleis heeft aangegeven dat door zijn gedwongen inactiviteit al vijftigduizend kinderen niet bereikt zijn. Dat is dan nog maar één speler. Het fantastische Froufrou vertelt een gelijkaardig verhaal. Het had dit jaar normaal twintigduizend kinderen bereikt met zijn schoolvoorstellingen, maar die liggen dus helemaal stil. Dat brengt een ernstig participatiedeficit teweeg in de cultuursector. Leen Laconte pleit om dan ook zeker na te gaan wat wel mogelijk is voor een jong publiek en andere doelgroepen. Misschien moet extra muros dan intra muros worden. Misschien moeten de Dynamomiddelen

voor Onderwijs naar innovatieve projecten gaan zoals Els Silvrants-Barclay er heeft beschreven.

Europa heeft ten slotte in heel wat middelen voorzien om onder andere de werkloosheid te verminderen, met zijn Recovery budget en met SURE. Het kent in die context aan België aanzienlijke bedragen toe. Leen Laconte wil graag weten wat met die middelen zal gebeuren. Valt een deel ervan te oormerken voor culturele en artistieke operatoren?

3. Cultuurloket

Maarten Quaghebeur, directeur van Cultuurloket, noemt het niet evident om het over relance te hebben wanneer men nog vecht tegen een virus dat integraal ingaat tegen de essentie waar deze sector in de samenleving voor staat.

Cultuurloket informeert vanaf het begin van de crisis de sector via de Coronalijn over de maatregelen van de verschillende overheden. Experts zoeken samen met cultuurwerkers en culturele ondernemingen een weg naar nieuwe mogelijkheden om hun praktijk of onderneming voort te zetten. Dagelijks ziet men de obstakels en nieuwe uitdagingen. Middelen om nieuwe producties te financieren verdwijnen in de dagelijkse vaste kosten.

De sector is deels heropgestart, vaak in niet-rendabele omstandigheden die nog lang verre van optimaal zullen zijn om rendabel te werken. Toch zijn de crisisbegeleiders hoopvol omdat uit elke begeleiding blijkt dat er meer kan dan men oorspronkelijk dacht: verdere diversifiëring van de activiteiten, digitalisering, andere financieringsmogelijkheden en dergelijke.

Er is wel een toenemende psychosociale druk op de cultuurwerkers en ondernemingen. Om door te kunnen gaan, is perspectief nodig: cash voor de sector, vertrouwen om te werken aan nieuwe modellen, duurzame samenwerkingen binnen en buiten de sector.

Maarten Quaghebeur somt een aantal maatregelen op die hij als meer dan nuttig bestempelt:

- de aangekondigde projectsubsidiemiddelen voor 2020-2021;
- de middelen voor de circuskunsten, de sociaal-culturele sector, film en literatuur;
- de verlenging van de steunmaatregelen zoals tijdelijke werkloosheid en het overbruggingsrecht.

De Vlaamse overheid moet wel nog meer duidelijkheid scheppen over de middelen voor cultuur voor de komende jaren. Toegang tot kredieten moet worden gewaarborgd. De voorschotten op werkingsmiddelen aan structureel gesubsidieerde organisaties zouden in het begin van 2021 in één keer moeten worden uitbetaald. De coronacrisisbegeleiding bij Cultuurloket moet worden voortgezet. Er moeten extra middelen komen voor alle ondernemingen die geheel of in hoge mate afhankelijk zijn van eigen inkomsten en aanvullende financiering.

De bestaande financiële reserves zijn in veel gevallen onvoldoende voor nieuwe projecten. Ook in 2021 zullen de inkomsten niet volledig worden gerealiseerd. Als deze ondernemingen niets doen, valt de sector in 2021 stil. Wie verder wil, moet worden ondersteund en begeleid.

Het instrumentarium van VLAIO moet openstaan voor de financiering van nieuwe organisaties en verdienmodellen uit de culturele sector.

Overbrugging en relance staan niet los van elkaar. De voorstellen van resolutie bevatten sommige goede voorstellen voor een heropbouw. Bepaalde ervan zijn ook al uitgevoerd.

Cultuurloket vraagt een doorgedreven focus op de kennis over correct vergoeden en vergoed worden in de cultuursector. De opbouw van socialezekerheidsrechten voor zowel werknemers als zelfstandigen is van belang. Ook is er behoefte aan een structurele hervorming van het kunstenaarsstatuut en aan aanpassingen aan de fiscale en sociale statuten van de cultuurwerkers.

De braindrain in de sector is een feit. Een relancebeleid moet gericht zijn op een cultuursector met een gezonde arbeidsmarkt. Voor wie de komende maanden niet aan de slag kan of mag, moet een opleidingsaanbod voorhanden zijn. Zakelijke en digitale competenties zullen in de toekomst het verschil maken. De digitale evolutie, die door corona nog is versneld, zal de manier van werken bepalen. Ondersteuning is wenselijk om initiatieven te ontwikkelen en versterken die gericht zijn op digitalisering van de creatieproductie, participatie en reflectieprocessen in de sector. Samenwerking tussen culturele ondernemingen en techbedrijven moet verder worden gestimuleerd. Een correcte vergoeding voor arbeid en auteursrechten is hierbij cruciaal.

De cultuursector, en bij uitbreiding de hele vrijetijdseconomie, is het grootste slachtoffer van de coronacrisis. De heropbouw van deze sectoren zal tijd en middelen vragen. Cultuurloket wil de verbeeldingskracht van de sector aanjagen om via cocreatie en samenwerkingen, in vertrouwen met de overheden, te werken aan een veerkrachtige cultuursector. Daarvoor is nood aan dataverzameling en ontsluiting, die het best wordt gecentraliseerd.

4. Strategische Adviesraad voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media

Annick Schramme, algemeen voorzitter van de SARC, verwacht dat ondersteunings- en relancemaatregelen nog een tijd door elkaar zullen lopen. De directe en indirecte economische repercussies mogen niet worden onderschat.

De filosofie achter de specifieke Vlaamse ondersteuningsmaatregelen voor cultuur in de eerste golf kwam neer op liquiditeiten ter beschikking stellen, de kosten drukken via tijdelijke werkloosheid en vouchers, en noodfondssteun. Daarnaast konden en kunnen de algemene maatregelen voor ondernemingen ook met betrekking tot cultuur worden aangescherpt en aangehouden, zoals:

- het verlengen van de maatregel van tijdelijke werkloosheid;
- een aangescherpte bankendeal;
- uitstel van betalingen van RSZ en btw;
- verlenging van de mogelijkheid om vouchers te geven;
- VLAIO-ondersteuningsmaatregelen uitbreiden naar cultuurondernemingen.

De cultuurnoodfondsen wilden op korte termijn en met zo weinig mogelijk administratieve lasten een zo breed mogelijke cultuursector ondersteunen. Dit wordt het best bijgestuurd opdat de middelen worden ingezet waar ze echt nodig zijn. Dit kan bijvoorbeeld via een impulsfonds waarbij diverse ondersteuningslijnen worden samengenomen om meer op maat te kunnen werken.

De SARC is heel tevreden met de voorliggende voorstellen van resolutie en met het initiatief van de minister om een relanceplan op te starten.

De SARC kreeg zijn nieuwe samenstelling. De nieuwe sectorraden zijn net geïnstalleerd. De raad werkt aan een nieuw geïntegreerd advies. Er zijn urgente noden in de kunstensector, in de evenementensector, in de creatieve industrie, maar ook

in de sector van het sociaal-culturele werk, de amateurkunsten en de erfgoedsector.

Annick Schramme gaat dan in op de aandachtspunten. Het noodfonds voor de cultuur-, sport- en jeugdsector op lokaal niveau heeft zijn verdienste gehad, maar het gebruik van deze middelen blijkt lokaal een wisselend succes te kennen. De SARC stelt een soort matchingfinanciering voor met een heropstartpremie voor cultuuractiviteiten en investering in logistiek om coronaproof te kunnen werken.

Het sociaal-culturele werk en de amateurkunsten tellen zo'n 24.000 lokale groepen. Hun inkomsten zijn ongeveer nul. Dit heeft ook een indirecte economische impact op horeca, voedingsverkoop, verhuur van feestmateriaal enzovoort. Er is ook de preventieve rol van vrijwilligers voor de gezondheidszorg.

Voor heel wat verenigingen vormt het lidgeld een belangrijke bijdrage. Ruim de helft van de verenigingen ziet die inkomsten terugvallen. Men zou bijvoorbeeld de lidmaatschapsbijdrage fiscaal aftrekbaar kunnen maken.

In het relanceplan moet sterk de nadruk worden gelegd op digitale transformatie. Er moeten op dat vlak investeringen komen om de kwaliteit van het aanbod te garanderen. Dat is ook gebleken uit een gezamenlijk onderzoek naar cultuurparticipatie van de SARC, UGent en Publiq. Ten tweede zijn investeringen nodig in de vorming van leidinggevenden in de cultuurorganisaties.

De kracht van educatie is ook in de brede cultuurwereld heel belangrijk. Het sociaal-culturele werk en de amateurkunsten creëren elke maand opnieuw tienduizenden niet-formele en informele momenten waarop mensen zich kunnen bekwamen en bijleren. Inzetten op levenslang en levensbreed leren is heel belangrijk. De SARC ziet op dat gebied kansen door coalities aan te gaan met alle vormen van onderwijs en met dienstencentra, buurtwerk en woonzorgcentra. De flexibiliteit van cultuur kan hierbij een troef zijn.

Vele cultuurwerkers hebben aansluiting met kwetsbare mensen. Erken de signaalfunctie van deze cultuurwerkers en organisaties, en versterk hun armslag om coalities aan te gaan met andere organisaties binnen en buiten de sector, pleit Annick Schramme. De aandacht daarvoor bij de herziening van het huidige Kunstendecreet is wel erg beperkt.

In de toekomst zal het een grote uitdaging zijn om mensen georganiseerd te laten samenkomen. De cultuursector is daartoe in staat en kan contexten creëren waarin mensen zich veilig voelen. De sector wil daarop inzetten in cultuurhuizen en verenigingen.

Annick Schramme wijst tot slot op het belang van vrijwilligerswerk in alle cultuursectoren. Het bloeiende verenigingsleven bepaalt mee het succes van regio's. Het is belangrijk dat vrijwilligers gewaardeerd en ondersteund worden in hun engagement. De professionals moeten daarvoor ook de tijd en de ruimte krijgen.

Ook in de erfgoedsector ten slotte, is de impact van corona zeer groot.

5. Vlaams Audiovisueel Fonds

Frederik Beernaert, zakelijk leider van het VAF, dankt minister-president Jambon en minister Dalle voor de al genomen maatregelen. Dankzij het noodfonds zijn heel wat gesteunde producties en projecten toch gerealiseerd geraakt, zoals het Filmfestival van Gent.

Voor het VAF zijn er bij de relance drie prioritaire aandachtspunten:

- garanties om te kunnen voortwerken;
- de duurdere context waarin het werk moet gebeuren;
- het opdrogen van financieringsbronnen.

Het garantiefonds is een absolute noodzaak. Het pandemieaspect kan niet worden opgenomen in de verzekeringspremies voor de productie, waardoor bepaalde producenten de keuze maken om niet op te starten. Er zal al zeker 5 miljoen euro zijn voor het Filmfonds. Men geeft dit prioriteit, maar men is nog volop aan het onderzoeken hoe dit kan worden geoperationaliseerd.

De audiovisuele productiesector verschilt van andere culturele sectoren. Bij het VAF bestaat er voor de productiesector geen structurele subsidie. Als het product wegvalt, valt de gehele financiering van de productiehuizen weg.

Het VAF wil blijven zorgen voor zowel voldoende kwaliteit als kwantiteit, maar daarvoor zijn er middelen nodig. Door de coronamaatregelen zijn de werkomstandigheden duurder geworden. Er is druk op de financiering.

Over de taxshelter krijgt het VAF uiteenlopende signalen. Het vreest vooral dat het besef er nog niet is dat de relance meerdere jaren zal vergen. Het effect op de taxshelter zal men misschien pas over twee jaar kennen. Zal er dan nog geld zijn voor de taxshelter, die toch bijna een derde van de financiering van een productie uitmaakt?

Het VAF vraagt aan de Vlaamse Regering om goed te monitoren. Andere financiering, zoals de cofinanciering door distributeurs, valt weg. Ook de bijdragen van de publieke en commerciële omroepen komen onder druk te staan.

De problemen gaan ruimer dan de actoren die het VAF subsidieert. Er is nood aan vertoningsplaatsen voor Vlaamse producties. De druk op alle bioscopen, ook de commerciële, vormt een bedreiging. Het aanbod aan nieuwe films blijft bovendien beperkt. Ook de onduidelijkheid over wat er de volgende weken en maanden zal gebeuren, speelt een rol. Arthouse en festivals hebben beperktere ticketinkomsten door een beperktere zaalcapaciteit. Er zijn geen inkomsten meer uit evenementen. Het draagvlak bij sponsors en lokale subsidiënten verlaagt. Het gevaar bestaat dat kleinere vertoners verdwijnen en er minder diversiteit in het aanbod zal zijn.

Ook uit de distributiesector vangt het VAF heel wat noodsignalen op. Normaal investeert die sector op voorhand in films, maar die kunnen nu niet worden uitgebracht. Er is dus veel onduidelijkheid over wat men kan recupereren van die investeringen. Zo kunnen er geen nieuwe middelen worden geïnvesteerd. Deze situatie bedreigt zowel de productie als de vertoning.

Er is momenteel een heel grote concurrentiestrijd aan de gang tussen een aantal internationale platforms. Recent is het Vlaamse platform Streamz erbij gekomen. Daar primeert het televisieaanbod op het filmaanbod. Voorts zijn er nogal wat kleinere initiatieven. Momenteel is het effect nog heel moeilijk te voorspellen, zeker met betrekking tot die kleinere initiatieven. Daar is wel een beperkte groei waar te nemen. Het VAF zal die evolutie monitoren. In de relance wordt het een groot aandachtspunt om dit op te volgen. In de visie van het VAF blijft dit wel een aanvulling op de fysieke voorstellingen in een zaal.

Normaal houdt het VAF rond deze tijd van het jaar een beurs waar alle Vlaamse producenten hun work in progress kunnen voorstellen aan een internationaal publiek. Die beurs vindt nu digitaal plaats, gedurende meerdere weken.

6. Literatuur Vlaanderen

Paul Hermans, directeur van Literatuur Vlaanderen, noemt het relanceperspectief een relatief gegeven. Al voor corona waren er hoge noden voor een duurzame toekomst van de letterensector: leesbevordering, talentontwikkeling van de auteurs, verbreding van het begrip auteur naar digitale en literaire performers, meer kleur.

De directeur stelt vast dat het meerjarenplan van Literatuur Vlaanderen in totaliteit wordt gehonoreerd. Daardoor verhoogt de dotatie met 1,6 miljoen euro per jaar, een toename van meer dan 22 procent.

Het BoekenOverleg, dat de brede boeken- en letterensector groepeerde, heeft een aantal belangrijke aandachtspunten ten aanzien van de voorliggende voorstellen van resolutie. Wat de auteurszijde betreft, heeft Literatuur Vlaanderen 439 auteurs een schadecompensatie van gemiddeld 1500 euro toegekend uit het noodfonds. Voor sommigen is dit bedrag broodnodig, voor anderen minder relevant, aangezien slechts 15 procent van de auteurs van hun pen leven. Velen vroegen dan ook geen coronapremie aan maar hebben hun literaire werk op een lager pitje gezet.

Literatuur Vlaanderen vraagt ook een hervorming van het kunstenaarsstatuut. Het streeft naar dezelfde principes als die voor de zelfstandige scheppende kunstenaar, die zelden in loondienst werkt.

De organisaties zijn overtuigd van een weeffout in het systeem van de op stapel staande culturele activiteitenpremie, namelijk waar die de organisatie van een publieke presentatie voor eind mei 2021 veronderstelt. Literatuur Vlaanderen roept op om die presentatie niet als een verplichting te zien of de termijn alleszins veel ruimer te maken.

De literaire erfgoedspelers vragen aan de overheid om een grotere trekkersrol op te nemen in de digitale transformatie waarover de voorstellen van resoluties het hebben. Nu is het erfgoedveld erg versnipperd en is er te weinig strategisch overleg over bijvoorbeeld de depots, het digitale collectiebeleid en -beheer, de collectieplatformen en dergelijke.

Gezien de versnelde digitale ontwikkelingen is er ook nood aan een dringende update van bepaalde beroepsprofielen. De overheid zou ook hier een verbindende factor kunnen zijn door sectoren als technologie, economie en onderwijs in contact te brengen met cultuur.

Er is al langer de urgentie om te investeren in een lees- en taalvaardige samenleving. Het is een van de accenten van het Vlaamse regeerakkoord. Toch blijft het na herhaalde oproepen tot structurele dialoog, stil bij de minister van Onderwijs. In talloze scholen wordt al gewerkt aan de uitvoering van de projectoproep Lezen op school, maar een overkoepelend kader ontbreekt. Op die manier dreigen de middelen eenmalig te blijven. Literatuur Vlaanderen dringt aan op transversaal werken. Leesmotivatie is wel degelijk de kern van de oplossing voor meer technisch en begrijpend lezen, en hoeft niet stoffig te zijn.

Boek.be bevindt zich in zwaar weer. De uitgeverskoepel maakt zich echter sterk om ook in 2021 te overleven. Hij wil zich dan focussen op een kenniscentrum voor de leden, en de realisatie van een boekenbeurs in 2021.

De echte uitdaging voor een relevante relance ligt in een structurele aanpak van het tanende marktaandeel van de Vlaamse boekhandels, zowel de onafhankelijke als de ketens, ten voordele van de buitenlandse e-commerce reuzen. Dit probleem bestond al, maar corona heeft het nog versneld. Het marktaandeel van de

e-commerce in boeken is met 60 procent gestegen ten opzichte van vorig jaar. Dat van de boekhandels is met 18 procent gezakt. Literatuur Vlaanderen pleit voor gerichte promotiecampagnes. Boekencheques zouden zinvol zijn, net als een eerlijke fiscaliteit. De in Vlaanderen geldende geregementeerde boekenprijs geldt bijvoorbeeld niet voor het Nederlandse bol.com.

Paul Hermans noemt het oké om voor economisch rendabele modellen voor digitale verkoop van culturele output te pleiten, maar eerst moet het boekenvak wel blijven bestaan.

Dankzij de honorering van het meerjarenplan kan Literatuur Vlaanderen bescheiden werken aan een flankerend beleid voor een sterker Vlaams boekenvak, besluit de directeur.

7. OP/TIL

Lien Verwaeren, directeur van OP/TIL, het steunpunt voor bovenlokale cultuur, vindt dat de Vlaamse en, zowel fiscale als financiële, federale crisismaatregelen broodnodig blijven. Die maatregelen moeten wel permanent worden gemonitord en waar nodig bijgestuurd.

Het feit dat kunstenaars en freelancers in een precaire situatie zitten, bewijst dat een aanpassing van het kunstenaarsstatuut nodig is.

Lien Verwaeren kan zich aansluiten bij veel uit het betoog van de vorige sprekers. OP/TIL heeft als taak om lokale besturen en culturele organisaties te verbinden over grenzen van gemeenten, sectoren en zelfs beleidsdomeinen heen. Voor deze presentatie werden ook een aantal bovenlokale cultuurcoördinatoren gehoord.

2020 had het jaar van de bovenlokale cultuur moeten worden. Het nieuwe decreet trad in werking, het steunpunt werd erkend, de eerste projecten gingen van start en in negentien regio's werd een intergemeentelijke culturele werking opgestart. Door corona is het anders uitgedraaid.

Heel wat culturele spelers plooiën nu terug op zichzelf. Corona maakt samenwerken er niet makkelijker op. Twee weken geleden hield OP/TIL zijn allereerste inspiratiedag – met voor een deel ook fysieke aanwezigheid – met als thema grip op het ongewone. Het gelooft in de creativiteit van de culturele sector, die het vreemde normaal kan ombuigen naar een nieuw normaal. Lien Verwaeren wijst op de veerkracht van de sector: de omslag naar digitalisering, kleinschalige projecten, verscheidene pogingen om cultuur tot in het kot te krijgen.

In de bovenbouw resulteerde de coronacrisis in een nauwer overleg en samenwerking tussen de verschillende steunpunten en fondsen, onder de noemer 'de Cultuurtafel'. Dertien organisaties vormen intussen een duurzaam netwerk dat hun krachten en expertise bundelt. Ook zij zijn een partner in de mogelijke relance van de sector. In december brengt deze groep een eerste initiatief: De Zaak Cultuur. Het gaat dan om toekomstgericht en duurzaam nadenken over drie thema's:

- digitalisering;
- de financiële veerkracht van de sector;
- de relatie tussen het lokale en Vlaamse cultuurbeleid.

OP/TIL staat achter de adviezen van het maatschappelijke relancecomité, die inhouden dat het belangrijk is om mensen veilig te laten genieten van cultuur, recreatie en toerisme. Samenkomen in een georganiseerde context zal de komende tijd het antwoord zijn op het ongeorganiseerde samenkomen. De cultuursector is in staat om contexten te creëren waarin mensen zich veilig voelen en weten. Het kan een belangrijke sensibilisering zijn voor heel wat groepen.

De brede cultuursector is niet in één vakje te vatten. OP/TIL merkte dat aan de veelheid van vragen die het ontving. Het was vaak een zoektocht naar antwoorden en een gepuzzel om tot oplossingen te komen. Eenduidige communicatie vanuit één instantie en zo mogelijk één loket waar verenigingen en lokale besturen naar kunnen bellen of terecht kunnen, zouden echt een meerwaarde zijn. Zo kunnen lokale willekeur en een verschillende interpretatie worden vermeden. Ook de bestaande spelers kunnen een extra opdracht aannemen.

Bij OP/TIL ligt de focus op de bovenlokale ruimte en de samenwerkingen die daar ontstaan. Veelal zijn lokale spelers daarvan de motor. Lien Verwaeren benadrukt dat het verenigingsleven het op dit moment erg moeilijk heeft. Cultuur groeit noghans vaak vanuit het lokale initiatief. Net dat is zo belangrijk voor het bovenlokale veld, een beleidsruimte waar de Vlaamse overheid de komende jaren op wil inzetten.

Dat een deel van het noodfonds lokaal werd verdeeld, beoordeelt de spreker zeker als positief, mits een goede monitoring van wat met die middelen gebeurt. Ze vraagt om de lokale besturen de komende jaren de nodige tools te geven om het verenigingsleven te blijven ondersteunen. Het publiek zal ook moeten worden aangemoedigd om opnieuw buiten te komen. Heel wat verenigingen verliezen leden en dus ook lidgeld. Er zijn mogelijkheden om het lidgeld eventueel fiscaal aftrekbaar te maken, suggereert Lien Verwaeren.

De lokale cultuurinstellingen, bibliotheken en cultuurcentra, maken onderdeel uit van het culturele ecosysteem en mogen niet uit het oog worden verloren. Er moet voldoende ruimte blijven voor de promotie van nieuw en jong talent.

De directeur breekt voorts een lans voor schoolvoorstellingen.

Bibliotheken zijn de partners bij uitstek voor leesbevordering en voor de digitale participatie van bepaalde doelgroepen. Regionale samenwerking kan versterkend werken: dicht bij de lokale realiteit en toch op voldoende afstand voor kritische reflectie. Het is belangrijk om het culturele aanbod tussen regionale spelers af te stemmen om samen een aanpak te formuleren over hoe de herstart vlot kan verlopen.

De regio is een goede schaal voor afstemming en kennisdeling, en voor experiment. Op dit moment worden de regio's echter in een strak keurslijf gedwongen. Ze moeten verantwoorden of ze de Vlaamse middelen wel degelijk inzetten voor hun regierol. Het is nodig om hen te ontlasten in de administratie, hun opdrachten wat te versoepelen en hen wat meer bewegingsruimte te gunnen zodat ze vanuit hun lokale expertise echt een meerwaarde kunnen realiseren. Zo kunnen ze regionaal maatwerk garanderen.

OP/TIL gelooft zeer sterk dat samenwerken de toekomst is en, zoals de voorstellen van resolutie ook bepalen, gestimuleerd en ondersteund moet worden. Het Bovenlokale Cultuurdecreet biedt al een aantal tools, maar botst ook op grenzen. Innovatieve en vernieuwende samenwerkingen zijn niet altijd makkelijk in een hoekje te duwen maar moeten eveneens de nodige kansen krijgen. Op dit moment worden die samenwerkingen vooral via projectsubsidies gestimuleerd, maar heel wat organisaties zijn op zoek naar structurele middelen. Aan een erkenning als bovenlokale cultuurvereniging kunnen voorwaarden worden verbonden. Vanaf hun erkenning kunnen dergelijke organisaties onrechtstreeks mogelijkheden bieden om bijvoorbeeld freelancers aan het werk te zetten. OP/TIL is tevreden dat er een evaluatie van het decreet is aangekondigd en vraagt aandacht voor de afstemming met het dossier van de regiovorming in Vlaanderen.

Het steunpunt concludeert dat de voorstellen van resolutie vele zinvolle maatregelen aanreiken. Die maatregelen moeten uiteraard worden becijferd. OP/TIL pleit voor een blijvende monitoring, om na te gaan of de gewenste effecten ook echt worden bereikt. Naast bepaalde noodzakelijke maatregelen voor de professionele spelers moet er ook aandacht zijn voor het lokale culturele leven in al zijn vormen. Regionale samenwerking kan zeer versterkend werken. In het Bovenlokale Cultuurdecreet zijn zeker handvatten aangereikt. OP/TIL is bereid om aan de duurzame toekomst van de sector te werken.

8. Taskforce eventsector

Bruno Schaubroeck, woordvoerder van de coronataskforce voor de eventsector, verwijst naar de eventsector als een 'bezigheid' van tachtigduizend mensen in drieduizend bedrijven, daar de sector geen eigen minister heeft en dus ook geen budget, maar vooral geen perspectief. De sector ligt al zeven maanden stil.

Alle festivals en zomerevents die zouden plaatsvinden voor 1 augustus, hebben het Vlaamse beschermingsmechanisme moeten missen aangezien de referentieperiode op 1 augustus ingaat. Als de omzet in 2019 nul was na 1 augustus, wordt die vergeleken met de nulomzet van 2020 en krijgt men geen steun. Dat bewijst dat de overheid de eventsector niet goed begrijpt.

De overheid vraagt de hulp van de eventsector voor de zorgsector, en de eventsector is daarop ingegaan. De eventsector wil de overheid actief helpen, praktisch op organisatorisch vlak, maar ook met communicatie naar doelgroepen, om hen op te roepen de maatregelen na te leven, maar ook om hen hoop te geven.

Zelf vraagt de eventsector aan de politici om de bevolking hoop op beterschap te geven en te beloven dat hij volgend jaar nog zal bestaan. Bruno Schaubroeck roept op om unaniem een voorstel van resolutie goed te keuren met een structureel reconversieplan. Het is het moment om op Vlaams en federaal niveau samen te werken, een oplossing op lange termijn te ontwikkelen en zo een toekomst te verzekeren.

Voor de eventsector moet de resolutie vijf pijlers bevatten. De eerste houdt in dat er structurele financiële steunmaatregelen op maat van de bedrijven komen. De sector is piramidaal gestructureerd, met grote bedrijven aan de top. De top 20 van de bedrijven zorgt voor 78 procent van de totale omzet. De spreker vraagt pro- en retroactieve steunmaatregelen op maat. Een studie van Deloitte uit september 2020 toont dat de eventsector dit jaar alleen al 770 miljoen euro nodig heeft om te overleven. De sector is nu al zeker van een langdurige impact in 2021.

Een tweede pijler is het beschermen van de concurrentiepositie van de bedrijven. De eventsector in Nederland kreeg de garantie op hulp tot de zomer van 2021, met financiële hulp die 21 keer hoger ligt dan in Vlaanderen. Het personeel in technische werkloosheid mag er gewoon blijven werken. Sommige Belgische bedrijven staan daardoor op het punt om te delokaliseren.

De bank- en verzekeringssector gebruikt de eventsector graag als marketing- en sponsorplatform om klanten te entertainen. De eventsector vraagt als derde pijler een bevrozing van de afbetaling van kredieten en rente, tot minimum september 2021 voor de gezonde bedrijven in de sector.

Een vierde pijler is dat bedrijven zich moeten kunnen converteren naar de nieuwe realiteit. Bedrijven die willen stoppen in de sector en andere markten willen opzoeken, moeten worden gesteund en geholpen.

En de laatste pijler: geef als overheid het goede voorbeeld. Beloof de bevolking ontspanning van zodra de crisis betert, en zorg ervoor dat er zo snel mogelijk opnieuw events kunnen en mogen doorgaan, roept Bruno Schaubroeck ten slotte op.

9. Crisiscel Cultuur

Tom Kestens, woordvoerder van de Crisiscel Cultuur, ziet in de pandemie één grote stresstest: voor de samenleving, voor de economie, voor de sector. De enige zekerheid is dat niets zeker is.

De Crisiscel Cultuur is een van de vele werkgroepen die het hoofd koel probeert te houden in een moeilijk te winnen strijd. Niemand heeft dé oplossing, maar soms valt er plots een oplossing uit de lucht, meestal wanneer mensen hun belangen overstijgen en de dingen anders dan gewoonlijk durven aanpakken.

Het virus maakt mensen werkloos, geeft anderen juist meer werk, maakt bedrijven failliet en speelt, als men niet oplet, mensen uit elkaar.

De eerste uitdaging is de sector redden. Organisaties en kunstenaars die geen perspectief hebben, kunnen de samenleving ook niet optillen. Een sociaal-cultureel werker die geen sneltest kan ondergaan, kan niet van wijk tot wijk gaan. Voor een digitale transformatie heeft men bovendien mensen nodig.

Hoe vindt men een uitweg? Voor de Crisiscel Cultuur zijn de mensen, de attitude en de methode de belangrijkste componenten; meer dan ambities op papier, een budget of een nieuw te bedenken instrumentarium. Men moet de crisis te lijf gaan met cocreatie, met een missiegedreven samenwerking, met het stroomlijnen van besluitvormingsprocessen en het aanboren van nieuwe ideeën en impulsmiddelen.

Tom Kestens geeft het voorbeeld van de protocollen. Nog voor de eerste lockdown hebben allerlei actoren uit de sector en de overheid samengezeten, met als resultaat een kader om veilig te werken en terug op te starten. Die output was drieledig:

- een transformatie;
- kortere lijnen op de vloer tussen de medewerkers, maar ook tussen de experts en de overheid;
- het vertrouwen van het publiek in de professionaliteit van de sector.

Dit heeft bewezen hoe snel de sector kan transformeren en innoveren wanneer dat vereist is. Deze aanpak moet worden doorgetrokken in de relance.

Het is niet altijd goed gelopen. Men heeft vastgesteld dat er weinig communicatie is tussen overheden. Daarom moeten de besluitvorming, de steunmaatregelen en impulsmiddelen worden gestroomlijnd.

De sector werkt sectorbreed en probeert voorbij de eigen kleine belangen te werken en te denken. De crisiscel verwacht van politici dan ook dezelfde inspanningen en samenwerking met collega's op alle niveaus. Stroomlijn steun- en relancemaatregelen, roept Tom Kestens op. Voer een efficiënt en inspirerend crisisbeleid. Hervorm het kunstenaarsstatuut.

Een beter sociaal statuut is immers de grote les die men moet trekken uit deze crisis. Er staat ook een omzetting naar Belgische wetgeving van de Europese Copyrightrichtlijn in de steigers, die een eerlijke vergoeding mogelijk zal maken.

Voorts moet de overheid de tijdelijke werkloosheid verlengen en de tijdelijke toegang tot de gewone werkloosheid optimaliseren in de uitvoering. Het overbruggingsrecht voor zelfstandigen moet worden verlengd. Ook de banken zullen

leningen moeten verlengen en spreiden. De sector verwacht dat Vlaanderen in al deze dossiers een drijvende kracht zal zijn.

Van belang is daarbij dat de middelen worden gestroomlijnd, maar ook verhoogd. De vorige sprekers hadden het over de nood aan geoptimaliseerde instrumenten, maar ook over een centraal regie-instrument. Er is een impulsbeleid nodig dat gericht middelen inzet en kort op de bal speelt. Via pilootprojecten kan het cruciale hervormingswerk gebeuren: fair practice, crosssectorale samenwerking, nieuwe vormtalen, meer inclusieve werkvloeren. Investeren in deze projecten is de enige manier voor een relance, maar daarvoor zijn meer middelen nodig.

De sector zal steunenveloppes vragen, maar zal ook elders geld moeten zoeken. De Crisiscel Cultuur gelooft in een driehoeksverhouding met overheden, andere sectoren en burgers. De hamvraag is: wat is een dynamische culturele sector waard? Er zullen middelen moeten worden ingezet voor een doorstart van cultuur. Daartoe zullen op alle niveaus ideeën moeten worden gegenereerd. Het is tijd voor een beleidsgrens- en disciplineoverschrijdende aanpak. Tom Kestens roept op om niet alleen voor de gesubsidieerde organisaties en kunstenaars te zorgen, maar ook voor de groep van niet en deels gesubsidieerde en tot risico bereide individuen en organisaties.

Lokaal is het de uitdaging om beleidsmakers te informeren. De relance die nodig is, is een relance van sociale rust, van cohesie en van het herstellen van de sociale breuklijnen. Cultuur kan een partner zijn voor iedere burgemeester. Men moet meer doelgroepen vinden die men vandaag niet bereikt. Men moet trajecten steunen die versnellen wat men al kan, of die een nieuwe aanpak garanderen voor nieuwe noden.

De Crisiscel Cultuur vraagt om niet binnen de klassieke context te werken. Het relanceplan van de regering leest als te weinig creatief, niet nieuw en niet gedurfd. Doe iets nieuws en gedurfd, en doe het samen, vraagt Tom Kestens aan overheden, publiek, economie en sector. Ga voor meer middelen, minder overleg, meer daden, minder regels. Een cultuurkuur voor de hele samenleving, dat is de relance die nodig is, besluit de spreker.

II. Bespreking

1. Vragen en opmerkingen uit de commissie

1.1. Katia Segers

Katia Segers is erg onder de indruk van de ontstellende boodschappen. Ze dankt de sprekers voor hun commentaren bij de relancevoorstellen.

De Artiestencoalitie vraagt naar een integraal crisisbeleid met een soort van ontwikkelingsfonds voor pilootprojecten. Hoe zou men dit concreet maken?

Volgens Leen Laconte zal de acute crisis zeker tot 2022 duren en zullen er zelfs in 2026 nog naweeën zijn. Waarop baseert ze zich voor die uitspraak?

Maarten Quaghebeur vindt dataverzameling en -ontsluiting heel belangrijk, net als andere sprekers. Voor wie is de coördinerende rol?

Hoe moet volgens Annick Schramme het impulsfonds worden geconcretiseerd? Welke doelstellingen moet het meekrijgen?

Frederik Beernaert wees op het belang van de bioscopen en arthouses, net zoals Paul Hermans verwees naar de lokale boekhandels. Welke pistes ziet men om hen te redden en te ondersteunen? Hoe moet het garantiefonds voor het VAF idealiter worden uitgerold? Wat verwacht het VAF van Streamz als boost voor de audiovisuele industrie in Vlaanderen?

Voor Paul Hermans is er een weeffout in het systeem van de activiteitenpremie. Katia Segers vindt dat een heel pertinente opmerking.

Lien Verwaeren sprak over lokale willekeur bij het afschaffen van activiteiten tijdens de zomer. Hoe zou men dit anders kunnen aanpakken?

Katia Segers laat aan Bruno Schaubroeck weten dat voor haar de eventsector wel degelijk bestaat. Ziet hij voor de relance van de eventsector dezelfde timing als voor de kunstensector? Bruno Schaubroeck gaf ook aanzetten voor een structureel conversieplan, met een verwijzing naar Nederland. Kunnen nog andere landen eveneens tot voorbeeld dienen?

Tom Kestens zei dat de sector zelf meer middelen moet zoeken in de driehoek tussen cultuursector, overheden en publiek. Wat met bedrijven? Zijn er mogelijkheden om in dialoog te gaan met de bedrijfswereld?

1.2. Tom De Meester

Tom De Meester dankt alle sprekers, bij wie hem een aantal gezamenlijke punten zijn opgevallen. Ten eerste is er het inzicht dat deze crisis niet voorbij is en dat er tot 2025 een impact zal zijn voor de hele sector. Ten tweede hoort het lid bij vele sprekers dat het algemene beleid geen afdoende oplossing is voor de situatie waar de sector voor staat en dat het een versnelling hoger zal moeten schakelen. Ten derde is er een pleidooi voor een integraal crisiscultuurbeleid. Verschillende sprekers hebben gepleit voor een verschuiving van een ad-hocbeleid naar een structurele aanpak op twee of drie jaar.

Hoe zal men garanderen dat de middelen uiteindelijk bij de juiste mensen terechtkomen? Er wordt gepleit voor één fonds, maar hoe rijmt men dat met de zeer ongelijke impact op het terrein? De spreker vermeldt de vergeten eventsector, de schoolvoorstellingen, de verborgen impact op auteurs, films die niet kunnen worden gedistribueerd, de onafhankelijke boekhandels die onder druk komen enzovoort. Voor hem moet men gaan van aanpak naar maatpak.

Tom De Meester besluit met de waardering voor de passie en het engagement waarmee de genodigden van vandaag voor hun mensen knokken. Daar mag de sector blij om zijn.

1.3. Karin Brouwers

Karin Brouwers dankt de sprekers voor hun veerkrachtige tussenkomsten.

Ze hoopt dat de Cultuurtafel met De Zaak Cultuur ook in de toekomst kan plaatsvinden. Het is nodig dat de cultuursector zich organiseert over de grenzen van zijn verschillende deeldomeinen heen.

Het voorstel van resolutie gaat over de relance. Hoewel die nu veraf lijkt, hoort men zich altijd op de toekomst voor te bereiden. Het valt Karin Brouwers op dat de sector de relance over meerdere jaren ziet en spreekt over een integraal stimulansbeleid, samenwerking dus.

Het commissielid vindt het idee van de pilootprojecten interessant, het idee om nu dingen uit te proberen waar voorheen nooit tijd voor was.

De cultuursector is ook een deel van de economische sector. De sector pleit dan ook om een beroep te kunnen doen op de kmo-portefeuille. Bovendien worden veel dingen federaal geregeld en zal men veel meer moeten samenwerken, wat vaak heel moeilijk is.

De vragen die Karin Brouwers voor de hoorzitting had, zijn eigenlijk al beantwoord. Welke lessen moeten worden getrokken? Welke nieuwe maatregelen moeten er worden genomen?

Wat is het standpunt over de corona-activiteitenpremie? Vindt men dit goed of niet?

Ontbreken er nog aanbevelingen in de voorstellen van resolutie?

Minister-president Jambon heeft in de pers gezegd dat hij 5 miljoen euro vrijmaakt voor het gedeelde ticket- en reservatiesysteem. Is dat zinvol? Zo ja, welke zijn de randvoorwaarden?

In het relanceplan van de Vlaamse Regering is in de oprichting van een zogenaamd verenigingsloket voorzien. Is dat veeleer een opdracht voor bestaande bovenbouwspelers of moet het iets apart worden?

Volgens een persbericht heeft de cultuursector zijn eigen relanceplan aan minister-president Jambon overgemaakt. Is de tekst beschikbaar?

1.4. Cathy Coudyser

Cathy Coudyser dankt alle sprekers voor hun inzet van de afgelopen maanden.

In eerste instantie moet men nu de crisis beheersen. Daarna kan er een relance komen. Een spreker heeft gezegd dat de protocollen een heel goede zaak waren: voor de cultuurwerkers zelf, voor de maatschappelijke opdracht van cultuur en voor de burgers. Daarnaast zijn nog andere instrumenten ingezet.

Waar vertonen de bestaande maatregelen nog technische mankementen die kunnen worden verholpen, zodat meer mensen er een beroep op kunnen doen?

Sommigen hadden meer verwacht van de coronapremie. Het departement heeft al een korte analyse gemaakt: gesubsidieerde organisaties zouden er minder een beroep op hebben gedaan, en de kwetsbare spelers zouden niet zijn bereikt. Is daar een verklaring voor?

Wat nog rest van het noodfonds, is geheroriënteerd naar een activatiepremie. Heeft men insteken om dit op een eenvoudige manier te verbeteren?

Er is inderdaad 20 miljoen van de 87 miljoen euro naar de lokale besturen gegaan. Dat heeft geleid tot goede en minder goede voorbeelden. Hoe kan Vlaanderen deze regierol blijven opnemen zonder te betuttelen? Kunnen de genodigden meer in detail meegeven hoe ze een Vlaams impulsfonds zien?

Kunnen ze ook concreter uitleggen hoe ze die pilootprojecten zien?

De vele verenigingen hebben nood aan eenduidige informatie, die ze op één plek kunnen vinden. Daarvoor zou een dergelijk verenigingsloket kunnen dienen. Zou

het Steunpunt Vrijwilligerswerk zo'n loket aansturen? Hoe wordt dit afgestemd met andere steunpunten?

Welke aanbevelingen in de voorstellen van resolutie zijn prioritair? Welke ontbreken er eventueel?

1.5. Elisabeth Meuleman

Elisabeth Meuleman vraagt hoe de genodigden een integraal crisiscultuurbeleid of een integraal stimulansbeleid zien. Is dit hetzelfde? Wordt er ook telkens één aanvraagloket onder verstaan? Is dit overlegd, en bestaat er consensus over?

De sprekers maakten gewag van een groeiende psychosociale druk bij heel wat cultuurmedewerkers. Hoe pakt men zoiets aan?

2. Antwoordenronde

2.1. Artiestencoalitie

Els Silvrants-Barclay deelt mee dat in verband met de pilootprojecten een korte nota is voorbereid die de projecten in detail beschrijft. Het gaat om thematische open calls, een soort van projectoproepen, gebaseerd op een keuze om een heel specifiek thema beleidsmatig in te vullen. Het zou een van de onderdelen van een centraal regie-instrument kunnen zijn. Er zou perfect kunnen worden samengewerkt met het bestaande instrumentarium van het departement voor de beoordeling van bijvoorbeeld beurzen en subsidies.

De klemtoon ligt dan op kwaliteit in plaats van kwantiteit: genoeg middelen om mensen op de nodige lange termijn te laten werken in een beperkt aantal projecten.

De spreker geeft enkele voorbeelden. Hoe kan men nieuwe relaties leggen tussen cultuur, zorg en onderwijs? Hoe kan men samen met de lokale besturen zoeken naar een nieuwe vorm van spreiding? Men zou faire verloningsschalen kunnen uitwerken enzovoort. In die projecten zou men cocreatie kunnen inschrijven. In zo'n model kan men ook flexibel zijn.

Pilootprojecten zullen niet de totaliteit van de crisis opvangen. Het integrale beleid behelst een combinatie van federale steunmaatregelen, bankendeals en veel meer aspecten.

De eenheidsstructuur is voor *Els Silvrants-Barclay* geen fonds, maar een regie-instrument. Het is niet de bedoeling om een nieuwe flessenhals te creëren, maar een daadkrachtige regisseur die uitgaat van wat al bestaat en die deze zaken beter op elkaar afstemt.

Hoe zorgt men dat de middelen bij de juiste mensen terechtkomen? Door cocreatie en samen te werken.

Er is wel iets te zeggen voor de laagdrempeligheid van de corona-activiteitenpremie maar die heeft geen zin zolang de verplichting tot publieke presentatie blijft.

2.2. Overleg Kunstenorganisaties

Leen Laconte denkt niet dat de coronacrisis zelf tot pakweg 2026 zal duren, maar de financiële gevolgen zullen dat wel. Alles heeft te maken met de doorlooptijd, die erg ongelijk is. Een tentoonstelling heeft een doorlooptijd van gemiddeld vijf jaar. Bij grote stadstheaters bedraagt die drie jaar. Bovendien worden cultuur-

producten vooral gefinancierd op het moment dat ze worden getoond. Nu ligt alles stil en het duurt enkele jaren – vijf jaar – voor alles opnieuw is opgestart, inclusief internationale export en distributie.

Het eerste noodfonds heeft zeker een aantal organisaties geholpen. De uitbetaling is nog niet gebeurd, dus kan men nog niet monitoren wie, wat en hoe.

Ongeveer 25 procent van de oKo-leden denkt dat het in orde komt, 75 procent niet.

Een groot probleem met het eerste noodfonds was dat het als referteperiode het voorjaar had. Bovendien hebben bepaalde administratieve sleutels verhinderd dat organisaties die dachten een financieringsnood te hebben, die steun konden aanvragen.

Het noodfonds 2.0 is publieksactiviteitgericht. Er is zeer weinig controle op de correcte vergoedingen en zeer weinig kwaliteitscontrole in het algemeen. In de komende maanden zal er echter geen sprake zijn van publieke activiteiten.

Voor een integraal beleid is er een gangmaker nodig die de sector in één keer bij alle ministers brengt in een soort taskforce. Zoiets zou heel veel energie helpen besparen.

2.3. Cultuurloket

Maarten Quaghebeur merkt op dat in de creatieve en culturele sector de dataverzameling en -ontsluiting een praktisch probleem vormt. Enkele jaren geleden heeft Flanders DC op dat vlak metingen verricht. Ook het systeem van Graydon, dat wordt gebruikt om een aantal maatregelen te monitoren, bracht aan het licht dat bepaalde data ontbreken, bijvoorbeeld over niet als zelfstandige werkende flexwerkers in de culturele sector. Daarom is beleid voeren voor een aantal onderdelen van de sector moeilijk geweest, bijvoorbeeld met betrekking tot de bewuste ondergrens van één vte om voor een hinder- of compensatiepremie in aanmerking te komen. Bij de hervormde Vennootschapswet van mei 2018 moet nog een KB worden goedgekeurd. De Cultuurloketdirecteur pleit om de mate te overwegen waarin iemand afhangt van aanvullende financiering en eigen inkomsten, opdat die voor een deel worden gegarandeerd om te kunnen starten in 2021.

Dataverzameling moet een samenwerking zijn tussen alle overheden, gecentraliseerd bij de departementen Economie en Cultuur. De sectorale steunpunten kunnen van de data gebruikmaken.

Maarten Quaghebeur heeft begrepen dat er voor het verenigingsloket misschien wel twee sporen zijn. Hoe kan men kleine verenigingen helpen om de nodige vergunningen aan te vragen? Gaat het om een ondersteuning van vrijwilligerswerk uit alle sectoren, of enkel voor cultuurverenigingen? De spreker constateert in dat verband alvast dat het loket is aangekondigd door de minister van Cultuur.

Voor psychosociale hulpverlening is vanaf het begin aandacht geweest, maar Cultuurloket heeft geen medewerkers die zijn opgeleid om mensen psychosociale begeleiding te geven. Het is ook geen probleem van de cultuursector alleen. Cultuurloket heeft in kaart gebracht waar psychosociale hulp kan worden gevonden en heeft die informatie verspreid. Het pleit wel voor een bredere aanpak.

2.4. Strategische Adviesraad voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media

Annick Schramme wijst erop dat samenwerking en meer geïntegreerde oplossingen tot de rol van de SARC behoren, althans op strategisch niveau. De SARC is van

plan om in de toekomst meer op eigen initiatief adviezen te formuleren. Daartoe is er behoefte aan kennis en expertise van mensen uit de subsectoren. De adviesraad wil een advies formuleren over de herijking van het cultuurbeleid.

De pilootprojecten kunnen eventueel meer structureel worden opgevat, maar dat vergt een ander soort beleid, dat naast de sectorale decreten meer programma-gestuurd te werk gaat. Bepaalde buitenlandse modellen kunnen inspiratie bieden.

Met betrekking tot een impulsfonds roept de SARC op om na te gaan hoe men de ondersteuningslijnen kan samenbrengen teneinde zo meer op maat te werken.

De SARC onderschrijft het belang van menselijk kapitaal en alle dimensies die daarbij komen kijken. Men moet nadenken over samenwerking op verschillende niveaus – sectoraal, transversaal – maar ook op het niveau van de organisaties zelf. Er is het Vlaams-Nederlandse programma Leiderschap in Cultuur dat met leidinggevenden uit de cultuursector nadenkt over de uitdagingen van vandaag.

Flanders DC heeft drie keer metingen uitgevoerd, tot 2015, naar de impact van de creatieve industrie. Dat is nadien overgenomen door VLAIO. Die cijfers zijn er dus wel, maar er wordt terecht opgemerkt dat erg veel zelfstandigen of deeltijdsen onder de radar blijven.

Naast de officiële databanken doet men ook een bottom-upbenadering door aan sectororganisaties data te vragen.

2.5. Vlaams Audiovisueel Fonds

Frederik Beernaert licht toe dat men aan het onderzoeken is hoe men kan definiëren dat een productie onder het garantiefonds valt. Hoe breder men gaat, hoe meer het zal kosten. Men zal ook de plafonds, de franchise en een termijn moeten bepalen. Het is een zeer gespecialiseerde materie.

Arthouse vormt een kleine groep. Die huizen hebben maar een beperkte steun uit het noodfonds gekregen, die aanzienlijk lager uitvalt dan hun nood. Voor een relance moet dit misschien worden herbekeken.

Streamz is een debat op zich waard. Het kan een positief effect hebben op de producties als er goede afspraken en goede condities zijn. Het is nog te vroeg om daar verder op in te gaan.

2.6. Literatuur Vlaanderen

Paul Hermans geeft een concreet voorbeeld van een pilootproject. Onderwijs kent geen algemene strategie voor leesbevordering, maar had met 'Lezen op school' wel een projectoproep. Het initiatief behelst een typisch voorbeeld van samenwerking tussen Cultuur en Onderwijs en heeft tot doel de samenwerking tussen scholen en bibliotheken te bevorderen. De directeur pleit wel voor een structureel vervolg.

Internationale hefbomen zoals Creative Europe zijn heel interessant, maar een probleem daarmee is dat men heel lang moet oriënteren met heel veel partners. In Vlaanderen is er geen voorfinanciering, waardoor een organisatie die erop wil ingaan, in een onzekere toekomst moet investeren.

Het is aan het boekenvak zelf om een antwoord te formuleren op de e-commerce. Een zeer gerichte promotiecampagne Koop lokaal zou nuttig kunnen zijn, gekoppeld aan een goed voorbereide boekenactie. Het fundamentele probleem is dat de voorsprong van buitenlandse e-commerceplatformen bijna niet in te halen valt. De

federale overheid zou kunnen zorgen voor een eerlijke fiscaliteit. Op Europees niveau zou men ervoor kunnen zorgen dat het opbod aan kortingen aligneert met wat er in een bepaalde regio voor andere retailers is afgesproken.

Het is zinvol om na te denken over nieuwe initiatieven en businessmodellen voor het Vlaamse boekenvak, besluit Paul Hermans.

2.7. OP/TIL

Lien Verwaeren ziet in de lokale willekeur uitingen van zowel een paniecreactie als een voorzichtigheidsreactie. Bovendien sijpelt niet alles door naar overal. De OP/TIL-directeur pleit voor een aanspreekpunt, eventueel bij de bestaande steunpunten of bij een bovenbouworganisatie, dat meehelpt met uitzoeken. Het is nog iets anders dan het digitale verenigingsloket waaraan het departement werkt. Er moet gerichte en eenduidige communicatie naar de lokale besturen zijn, die aan toont dat het veilig kan.

Men moet nagaan wat er met de middelen uit het noodfonds is gebeurd. Er zijn steden en gemeenten die al verdeeld hebben, andere nog niet. Men moet ervoor blijven zorgen dat lokale besturen hier werk van blijven maken.

2.8. Taskforce eventsector

Bruno Schaubroeck noemt de eventsector het slachtoffer van de lokale willekeur. Sommige burgemeesters hebben al tot de zomer van 2021 alle evenementen verboden. Men heeft een CRM-model uitgewerkt, dat zelfs geëxporteerd is naar het buitenland maar in België door sommige burgemeesters niet wordt toegepast.

Relance is voor de eventsector op dit moment nog niet aan de orde. De sector organiseert normaal zeventigduizend evenementen per jaar, waaronder 320 festivals. De gemiddelde lead time bedraagt drie tot vier maanden. Voor de grote spelers Live Nation en Stageco bedraagt die één jaar.

Europa zal binnenkort weer opengaan. België moet ervoor zorgen dat het niet opnieuw een doorgangland voor artiesten wordt. België telt ongeveer drieduizend eventbedrijven.

Op dit moment worden onze standenbouwers weggeconcentreerd door Nederlandse leveranciers die deze jobs aan 10 procent van de loonkosten kunnen aanvaarden, aangezien Nederlandse bedrijven voor die opdrachten wel mensen in technische werkloosheid mogen inzetten.

De doorstroming van middelen bestaat en gebeurt relatief eenvoudig. Een gemiddeld evenement heeft negen leveranciers. Er zijn er zeventigduizend per jaar. 80 procent van de omzet zit bij ongeveer 20 procent van de mensen. De spelers in de sector hebben elkaar nodig.

De sector zal de bestaande instrumenten en de technische mankementen daarvan uitgebreid documenteren. Nogal wat maatregelen zijn copy-paste van sectoren die totaal irrelevant zijn voor de eventsector.

2.9. Crisiscel Cultuur

Tom Kestens verklaart dat de relance-ideeën zijn geboren uit het inzicht dat de belangrijkste valuta die de cultuursector nodig heeft, al veel te lang ontbreekt. Die valuta is met name: tijd. Er is tijd nodig om kwaliteit te leveren die gevraagd wordt en die de sector op de wereldkaart zet. Vandaar het idee van een integraal relancebeleid, met een regierol bij een centrale hub. Zo zal men kunnen investeren in

de ideeën die uit de sector naar voren komen, maar dus tijd vergen. De sector praat al lang over nieuwe organisatiemodellen, over het bevorderen en versnellen van ondernemerschap. Ook met betrekking tot de geplande wijziging aan het Kunstendecreet is het van groot belang dat er tijd wordt gevonden om antwoorden te vinden.

Wat zal digitalisering inhouden? Hoe zal men een digitalisering van het publieksaanbod aanpakken? Hoe zal men een strategie opbouwen die goed is voor de kernspelers? Hoe ziet men de rol van kunstenaars en kunstinstellingen ten opzichte van elkaar? Het gesprek is gaande maar er is tijd nodig om het goed te doen. Er zijn middelen en tijd nodig om in te spelen op die dynamiek.

Tijdens de crisis zijn er veel vragen van bedrijven gekomen over manieren waarop ze mee konden investeren. Er is een wildgroei aan fondsen. Die samenbrengen is eveneens een uitdaging voor een integraal relancebeleid. Hoe kan dit alles worden geharmoniseerd zonder elkaar te beconcurreren?

De Crisiscel Cultuur heeft de minister meegedeeld dat de sector vragende partij is om het noodfonds door te trekken. Er zijn twee manieren om dat te doen. De Vlaamse Regering gebruikt de activiteiten als uitgangspunt. De Crisiscel Cultuur heeft gepleit om ook in te zetten op ontwikkeling en op werk in de diepte. Vandaag is er nog een blinde vlek en duiken er nog te veel drempels op in de toepassing.

Er is nood aan kennis bij de lokale besturen. Waar die kennis wel aanwezig is, is er een juiste toepassing van middelen, heeft Tom Kestens ervaren, die dan ook heel veel good practices heeft kunnen vaststellen. De VVSG kan een rol spelen om deze door te geven. Grotere gemeenten hebben vaak een cultuurfunctionaris die zich goed kan informeren, terwijl kleinere die nogal eens ontberen, besluit de spreker.

Elisabeth MEULEMAN,
voorzitter

Marius MEREMANS
Katia SEGERS,
verslaggevers

Gebruikte afkortingen

CRM	Customer Relationship Management
DC	District of Creativity
Febelfin	Belgische Federatie van de Financiële Sector
KB	koninklijk besluit
kmo	kleine of middelgrote onderneming (meervoud = kmo's: kleine en middelgrote ondernemingen)
oKo	Overleg Kunstenorganisaties
PMV	ParticipatieMaatschappij Vlaanderen
RSZ	Rijksdienst voor Sociale Zekerheid
SARC	Strategische Adviesraad voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media (= Raad voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media)
SURE	temporary Support to mitigate Unemployment Risks in an Emergency
UGent	Universiteit Gent
VAf	Vlaams Audiovisueel Fonds
VIA	Vlaams intersectoraal akkoord
VLAIO	Agentschap Innoveren en Ondernemen
vte	voltijdsequivalent/voltijdequivalent
VVSG	Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten